

Senskader etter seksuelle overgrep i barndommen

I henhold til Helsingforsavtalens artikkel 45 og 56 har Nordisk råd den 29. oktober 2015 vedtatt nedenstående fremstilling etter forslag fra Velferdsutvalget.

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å etablere et nettverk med fokus på voksne med senskader etter seksuelle overgrep, som består av aktører med solid kompetanse innenfor feltet fra det offentlige, private og frivillig sektor, som skal møtes en gang i året for å stimulere til en nordisk nytteverdi, og en synergi mellom forskning, entreprenørskap, det offentlige samfunn og tredje sektor

å lage en rapport om "Grønlandsmodellen-Rejseholdet", med bagrunnen for modellen, og formidle arbeidsmetoder og igangsatte tiltak og forslag til nødvendige justering for mulige tilpasninger til andre nordiske land

å sette overgrepssproblematikk som omhandler barn og voksne inn på Nordens Velferdssenters ansvarsområde og programutvikling for helse- og sosialområdet i Norden

å utvikle utdanningsprogrammer tilpasset forskjellige yrkesgrupper som arbeider med barn og unge med seksuelle overgrepserfaringer og voksne med senskader, for å styrke generelle folkehelseprogrammer i Norden

å styrke forskning; grunnforskning, utøvende forskning, excellence forskning i de nordiske institusjonene for å sikre at de politiske beslutningene blir kunnskapsbasert på alle områder med behandling og andre tiltak overfor barn og unge som er utsatt for seksuelle overgrep og voksne med senskade.

København, den 3. november 2015

Höskuldur Þórhallsson
President

Britt Bohlin
Rådsdirektør

Nordisk Råd

Rek. 13/2015

Tidligere nummer:
A 1645

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag: Utvalgsforslag

J.nr. 15-00114-10

Utvalgsforslag om voksne med senskader etter seksuelle overgrep i barndommen

Nordisk Råd

Rek. 13/2015

Tidligere nummer:
A 1645

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag: Utvalgsforslag

J.nr. 15-00114-10

1. Utvalgets forslag

Velferdsutvalget Velferdsutvalget foreslår at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å etablere et nettverk med fokus på voksne med senskader etter seksuelle overgrep, som består av aktører med solid kompetanse innenfor feltet fra det offentlige, private og frivillig sektor, som skal møtes en gang i året for å stimulere til en nordisk nytteverdi, og en synergi mellom forskning, entreprenørskap, det offentlige samfunn og tredje sektor

å lage en rapport om "Grønlandsmodellen-Rejseholdet", med bagrunnen for modellen, og formidle arbeidsmetoder og igangsatte tiltak og forslag til nødvendige justering for mulige tilpasninger til andre nordiske land

å sette overgrepssproblematikk som omhandler barn og voksne inn på Nordens Velferdssenters ansvarsområde og programutvikling for helse- og sosialområdet i Norden

å utvikle utdanningsprogrammer tilpasset forskjellige yrkesgrupper som arbeider med barn og unge med seksuelle overgrepserfaringer og voksne med senskader, for å styrke generelle folkehelseprogrammer i Norden

å styrke forskning; grunnforskning, utøvende forskning, excellence forskning i de nordiske institusjonene for å sikre at de politiske beslutningene blir kunnskapsbasert på alle områder med behandling og andre tiltak overfor barn og unge som er utsatt for seksuelle overgrep og voksne med senskade.

2. Bakgrunn

Velferdsutvalget er kjent med at det danske ordførerprogrammet for 2015, "Vækst, Vælfærd og Værdier", har foreslått følgende: At det skal etableres et nordisk nettverk på området for senfølger etter seksuelle overgrep med henblikk på en tværnordisk kartlegging av området. I Sektorprogrammet for Social- og Sundhedspolitik nevnes seminaret: "Om voksne med senskader etter seksuelle overgrep i barndommen" som ble arrangert på Grønland i mai/ juni (2015).. Her var fokuset organisering av tiltak i de nordiske landene, samt utfordringer og muligheter. Konferansen hadde som målsetting å bryte med tabuer som omgir senskader etter seksuelle overgrep. Kjennetegn for voksne med disse negative traumatiske erfaringene er en rekke sosiale problemer og psykiske lidelser, ofte med flere diagnoser. Velferdsutvalget merker seg at PTSD, angst og depresjoner er de mest hyppige diagnosene. Øvrige senskadeproblematikk kan være rusmisbruk, lav selvtillit, selvskading, suicidal, seksualisert adferd, spiseforstyrrelser og annet.

Nettverkssamarbeid i Norden

Velferdsutvalget ser at det vil være meget viktig å få samlet et nordisk nettverk med kompetanse innenfor forskjellige fagområder i det offentlige, forskere, psykologer, spesialister, leger, psykologer og psykiatere, og re-

presentanter fra frivillige sektor, politisk nivå, påtalemyndigheter, etterforskere og andre.

Velferdsutvalget ser at et slikt nettverk er med på å formidle et kunnskapsgrunnlag og kan framlegge gode eksempler, som kan formidles og diskuteres, og danne grunnlag for justeringer og videreutvikling av denne meget sammensatte problematikken som også kompliseres av at den berører mange sektorer. Velferdsutvalget har erfart at alle de nordiske land og Grønland, Færøyene og Åland utvikler mange gode løsninger som kan fungere som eksempler for hverandre, som kan tilpasses etter nasjonale og spesielle behov og gi nordisk nytteverdi.

"Grønlandsmodellen – Rejseholdet"

Velferdsutvalget merker seg at det er tatt i bruk en behandlingsmodell med navnet «Rejseholdet». Rejseholdsarbeid er i denne forbindelse en reisende gruppe terapeuter i Grønland som gir behandling til voksne med senfølger etter seksuelt misbruk. Forløpet skjer gjennom flere prosesser som: Planlegging av en reise, Rekognoseringsreise, Visitasjonsreise og Behandlingsreise.

Fokuset på behandlingsarbeidet i senfølge-perspektivet er overgangen fra kollektivistisk samfunn til individualistisk samfunn. Behandlingsmetoder er bl.a. en «grønlandisert» utgave av Trauma Focused Cognitive Behavioral Therapy samt nevroaffektiv psykoterapi, som er evidensbasert behandlingsmetoder. Det er i terapiforløpet en aktivt bruk av resonansfeltet i kontakt med klienten, terapeuten møter klienten der hvor klienten er ifølgende sanser, følelser og tanker.

Velferdsutvalget merker seg at det nylig (2015), er utgitt en rapport på Grønland som heter: "Unge i Grønland med fokus på seksualitet og seksuelle overgrep". Departementet for Familie- og Justisvesenet i Grønlands selvstyre ønsket å få et bredere bilde av hva det betyr på lengere sikt for barn og unge å være utsatt for seksuelle overgrep. Velferdsutvalget merker seg at rapporten dokumenterer markante negative følger i forbindelse med seksuelle overgrep. En vesentlig del av de problemene Grønland står ovenfor når det gjelder den yngre generasjonen, har sammenheng med seksuelle overgrep. Velferdsutvalget merker seg at Selvstyret ser på denne rapporten som et «vendepunkt», der ny dokumentasjon og kunnskap gir innsikt til å kunne sette i gang med nye tilpassende tiltak og evaluere og justere eksisterende tiltak.

Fra Grønlands side har blant annet Martha Lund Olsen Naalakkersuisoq (minister) for sosial, familie og likestillingsområdet, vært meget involvert og engasjert for å få gjort konkret tiltak ut fra det Statistiske materiale som foreligger i blant annet rapporten Unge i Grønland. Det er en rekke statistisk signifikante sammenhenger mellom flere av de forskjellige undersøkte forhold i de unges liv og det forhold, at de unge har vært utsatt for seksuelle overgrep. I alle tilfeller er det tale om en lang negativ effekt.

(Rapport: Unge i Grønland: kapittel 7: Sammenfatning og sammenheng <http://www.sfi.dk/rapportoplysninger-4681.aspx?Action=1&NewsId=4660&PID=9267>)

Nordens velferdssenters (NVC)

Velferdsutvalget merker seg at Nordens velferdssenters (NVC) har som oppgave er å fremme nordisk nytteverdi gjennom utdanning, informasjon, forskning, utviklingsarbeid, nettverksbygging og internasjonalt samarbeid, for å forbedre kvaliteten på det sosialpolitiske området i Norden.

Velferdsutvalget ser at overgrepssproblematikk, seksuelle overgrep og traumer i barndommen med påfølgende senskader som voksen, bør være en del av kunnskapsbanken til NVC, som holder konferanser på høyt nivå,

Nordisk Råd

Rek. 13/2015

Tidligere nummer:
A 1645

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag: Utvalgsforslag

J.nr. 15-00114-10

produserer temahefter og forskningsrapporter til hele Norden. Velferdsutvalget merker seg at det er satt i gang store undersøkelser om psykisk helse uten at dette meget sammensatte og komplekse området er satt på dagsorden. Velferdsutvalget vil understreke viktigheten av å inkludere tematikken inn under det handikapppolitiske området til NVC.

Nordisk Råd

Rek. 13/2015

Styrke forskning; grunnforskning, utøvende forskning, excellence forskning

Tidligere nummer:
A 1645

Det er viktig å initiere forskningsprosjekter så raskt som mulig og videreutvikle den kunnskapen som allerede finnes i Norden. Velferdsutvalget ser dette som en essensiell oppgave i forbindelse med psykisk helse, og bør prioriteres med budsjettmidler i årene som kommer.

Behandles i:
Velferdsutvalget

Velferdsutvalget ser dette fokuset på overgrep og senfølger som en målrettet satsning for på å bryte en sosialt og psykisk belastende situasjon, som kan bidra til reduserte lidelser både for den enkelte, familie og sikre en bedre framtidig for de som er rammet. Det er eksempler på at barn som er utsatt for seksuelle overgrep, selv kan bli overgripere på mindre søsken eller andre barn, eller bli en overgriper som voksen. På denne måten kan det nordiske samarbeidet bidra til å redusere farene for en slik "smitteeffekt".

Bilag: Utvalgsforslag

J.nr. 15-00114-10

Velferdsutvalget tok opp mye av denne problematikken i et utvalgsforslag i 2008 "Hvordan krenkede barn bliver syke voksne" (A1454/velferd). Velferdsutvalget understreket allerede den gang at barn som har vært utsatt for en eller annen form for overgrep, seksuelle overgrep, vold i nære relasjoner, mord og andre alvorlige traumatiske hendelser i barndommen, ser samfunnet igjen i hjelpeapparatet som mennesker med alvorlige psykiske lidelser, flere diagnoser, misbruksproblematikk og et liv i sosial misære.

3. Konklusjon

Velferdsutvalget På bakgrunn av ovenstående foreslår Velferdsutvalget at

Nordisk råd rekommanderer Nordisk ministerråd

å etablere et nettverk med fokus på voksne med senskader etter seksuelle overgrep, som består av aktører med solid kompetanse innenfor feltet fra det offentlige, private og frivillig sektor, som skal møtes en gang i året for å stimulere til en nordisk nytteverdi, og en synergi mellom forskning, entreprenørskap, det offentlige samfunn og tredje sektor

å lage en rapport om "Grønlandsmodellen-Rejseholdet", med bagrunnen for modellen, og formidle arbeidsmetoder og igangsatte tiltak og forslag til nødvendige justering for mulige tilpasninger til andre nordiske land

å sette overgrepssproblematikk som omhandler barn og voksne inn på Nordens Velferdssenters ansvarsområde og programutvikling for helse- og sosialområdet i Norden

å utvikle utdanningsprogrammer tilpasset forskjellige yrkesgrupper som arbeider med barn og unge med seksuelle overgrepser og voksne med senskader, for å styrke generelle folkehelseprogrammer i Norden

å styrke forskning; grunnforskning, utøvende forskning, excellence forskning i de nordiske institusjonene for å sikre at de politiske beslutningene blir kunnskapsbasert på alle områder med behandling og andre tiltak overfor barn og unge som er utsatt for seksuelle overgrep og voksne med senskade.

Nuuk den 22. og 23. juni 2015

Velferdsutvalget:

Bente Stein Mathisen (H)

Christian Beijar (ÅSD)

Eeva-Maria Maijala (cent)

Helgi Abrahamsen (sb)

Jóhanna María Sigmundsdóttir (F)

Karin Gaardsted (S)

Lennart Axelsson (S)

Penilla Gunther (KD) Leder

Richard Jomshof (SD)

Sonja Mandt (A)

Kultur- og Utdanningsutvalget:

Annette Lind (S)

Aron Emilsson (SD)

Iddimanngiu Bianco (IA)

Ingebjørg Amanda Godskesen (FrP)

Jorodd Asphjell (A) Leder

Peter Johnsson (S)

Rigmor Andersen Eide (KrF)

Valgerður Gunnarsdóttir (Sj.)

Nordisk Råd

Rek. 13/2015

Tidligere nummer:
A 1645

Behandles i:
Velferdsutvalget

Bilag: Utvalgsforslag

J.nr. 15-00114-10